

Jordbruksutskottets yttrande

1980/81:4 y

om riktlinjer för energipolitiken (prop. 1980/81:90)

Till näringsutskottet

Jordbruksutskottet har i sitt betänkande 1980/81:24 behandlat de delar av proposition 1980/81:90 om energipolitiken som hänvisats till utskottet för beredning, nämligen vissa anslagsfrågor under tionde huvudtiteln samt propositionens bilaga 2 Beredskapen mot olyckor i kärnkraftverk.

Utskottet har beretts tillfälle att avge yttrande till näringsutskottet över övriga delar av propositionen jämte motioner, i vad avser frågor inom utskottets beredningsområde. Utskottet har beslutat avge yttrande i enlighet härmed.

Jordbruksutskottet skall enligt riksdagsordningen bereda ärenden om bl. a. jordbruk, skogsbruk, naturvård samt ärenden om miljövård i övrigt som icke tillhör annat utskotts beredning. I utskottets yttrande behandlas följande delar av propositionen från de synpunkter utskottet har att anlägga, nämligen introduktion av kol, ersättning av olja med inhemska bränslen, introduktion av alternativa drivmedel samt vissa frågor rörande forskning och utveckling, m. m.

I samband härmed har utskottet behandlat ett antal motioner och motionsyrkanden som väckts i anledning av propositionen och under allmänna motionstiden.

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen riksdagen, såvitt nu är i fråga, att bl. a. godkänna de riktlinjer som förordats för

- introduktion av kol;
- ersättning av olja med inhemska bränslen;
- introduktion av alternativa drivmedel;
- omfattning, inriktning och genomförande av verksamheten inom Huvudprogram Energiforskning.

Motioner

Utskottet har i förevarande sammanhang funnit anledning att närmare behandla följande motioner eller motionsyrkanden.

1980/81:232 av Marianne Karlsson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om att en eventuell, kommande etanolanläggning förläggs till Skänninge.

1980/81:473 av Stig Alftin m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar begära att regeringen snarast framlägger en plan för torvutvinning i Sverige.

1980/81:478 av Sten-Ove Sundström m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till lagändring i syfte att åstadkomma en smidigare hantering av torvärenden och därmed möjliggöra en säkrare utvinning av landets torvfyndigheter.

1980/81:791 av Lennart Hedfors m. fl. (s) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 2), att riksdagen beslutar hos regeringen anhålla om förslag varigenom prövningen av torvexploateringsärenden överförs från mineral-lagen till naturvårdslagen.

1980/81:795 av Bengt Kindbom m. fl. (c) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 2), att riksdagen uttalar att Ranstadsverkets innehav av mark överläts till aktiva brukare.

1980/81:807 av Jan-Eric Virgin och Sven Munke (båda m) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkandena 1 och 3), att riksdagen hos regeringen anhåller om åtgärder för

1. att en inhemsk produktion av motoralkoholer för drivmedelsändamål snarast kommer till stånd,

3. att en skyndsam översyn och redovisning kommer till stånd när det gäller distributionen av alkoholbränslen.

1980/81:1034 av Börje Nilsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen uttalar sig för att den framtida etanolproduktionen förläggs till nuvarande Karpalunds sockerbruk.

1980/81:1379 av Olof Palme m. fl. (s) vari, såvitt nu är i fråga (yrkande 5), yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära sådana förändringar av gällande lagstiftning att regeringen kan göra en ur miljösynpunkt nödvändig samlad bedömning av alla ansökningar om koleldade anläggningar.

1980/81:1389 av Ivar Franzén (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening uttala att enskilt ägda torvmarker, vars brytvärda areal sammanhängande inte överstiger 50 ha, bör undantas från handläggning enligt minerallagen och att tillståndsgivning i stället sker enbart efter samma regler som för täkt av grus.

1980/81:1395 av Birgitta Johansson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen lokaliserar en metanolanläggning till Ranstad i Skaraborgs län.

1980/81:1411 av Margaretha af Ugglas och Arne Andersson i Ljung (båda m) vari, såvitt nu är i fråga (yrkande 1), yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändring i minerallagen innebärande att torv utgår ur kretsen koncessionspliktiga ämnen.

1980/81:1967 av Birgitta Hambræus (c) vari yrkas att riksdagen beslutar uttala att normerna för koleldning skärps i enlighet med naturvårdsverkets krav.

1980/81:1975 av Kjell Nilsson m. fl. (s) vari, såvitt nu är i fråga (yrkandena 1–4 och 6), yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om deponering av fast avfall från energianläggningar som eldas med fasta bränslen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om krav på rökgasrening vid koleldade kraft- och värmeverk,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om tilltänt kolkondenskraftverk i Karlshamn,

4. att riksdagen anhåller att regeringen låter fastställa normer för rökgasrening vid torvelldade anläggningar,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om användandet av skogsenergi i energiproduktionen.

1980/81:1976 av Olof Palme m. fl. (s) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkandena 1–2, 12 a–b, 13–15) att riksdagen

1. som sin mening ger regeringen till känna att skogsindustrins behov av råvara måste tryggas,

2. hemställer att regeringen utan dröjsmål vidtar åtgärder för att i enlighet med motionen garantera att för skogsindustrin nödvändig skogsråvara icke tas i anspråk för energiförsörjningens behov,

12. hemställer att regeringen beträffande kolet

a) snarast presenterar en plan för kolintroduktionen,

b) i samband med presentationen av denna plan också lämnar förslag om skärpta bestämmelser om svavelutsläpp från nya anläggningar eldade med kol och/eller olja,

13. i väntan på de förslag som anges under p. 12 uttala att regering och myndigheter vid prövning av kol- och/eller oljeeldade anläggningar skall tillämpa den strängare praxis som beskrivs i motionen,

14. begär att regeringen lämnar förslag om förändringar i lagstiftningen, så att en samlad bedömning av landets framtida kolanläggningar kan göras av regeringen,

15. som sin mening ger regeringen till känna vad som i övrigt anförts i motionen om behovet av en statlig prövning av kommunala planer för introduktion av kol och inhemska bränslen.

1980/81:1977 av Sten Sture Paterson (m) vari yrkas att riksdagen beslutar uttala sig för att Sverige i sitt arbete inom IEA verkar för en intensifierad samordning av nationella energiprogram i syfte att nå ett globalt samverkande miljöskydd mot i första hand långväga gränsöverskridande luftföroreningar.

1980/81:1979 av Rolf Sellgren (fp) vari yrkas att riksdagen uttalar sig för att i kommande utvecklingsarbete avseende etanoltillverkning möjligheterna beaktas att förlägga sådan verksamhet i anslutning till Domsjö sulfitspritfabrik.

1980/81:1988 av Stig Genitz (c) vari, såvitt nu är i fråga (yrkande 2), yrkas

2. att riksdagen uttalar sig för att Ranstadsverkets markinnehav överläts till aktiva jord- och skogsbrukare.

1980/81:1989 av Anders Gernandt och Kerstin Göthberg (båda c) vari yrkas att riksdagen uttalar sig för att ett projekt Bioenergi i Mälardalen bör startas som en försöksverksamhet samt begär att regeringen närmare utformar riktlinjerna för projektet enligt motionens mening.

1980/81:1991 av Anders Gernandt m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära utredning och åtgärder för

1. att främja energiodling med olika grödor över hela landet enligt motionens mening,

2. att bl. a. i beredskapssyfte starta en storskalig odling av kombinerade energi- och proteingrödor,

3. att genom stöd till utbyggnad av ett rikstäckande nät av pelletsfabriker skapa förutsättningar för att förädla både energiråvaran och proteinet,

4. att stödja framtagning av en industriell förädlingsprocess vilken också skapar möjlighet att förädla proteinråvaran till kreatursfoder samt till människoföda i en nödsituation.

1980/81:1992 av Anders Gernandt m. fl. (c) vari, såvitt nu är i fråga (yrkandena 1 och 2), yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande värdet av att tillvarata halm och vass för energiproduktion,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av snara åtgärder för att underlätta utbyggnad av fabriker för framställning av biopellets över hela landet.

1980/81:1998 av Olle Svensson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avfallshanteringen vid Studsvik Energiteknik AB och om uppbyggnad av resurser för naturvårdsverkets Studsvik-anläggning.

1980/81:1999 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkandena 9 och 13) att riksdagen beslutar

9. att uttala att naturvårdsverkets miljökrav för kol skall gälla med omedelbar verkan,

13. att hos regeringen begära åtgärder för uppbyggnad av en infrastruktur (t. ex. brytningstäkter, pelletsfabriker och transportsystem) för torvhantering.

Utskottet

Kolintrroduktionens miljöaspekter

Regeringen förespråkar i propositionen en försiktig kolintrroduktion i Sverige. Vid 1980-talets slut beräknas 4–6 miljoner ton ångkol användas för att ersätta 2,5 miljoner ton olja. I propositionen framhålls att möjligheten att förbättra miljösituationen bör tas till vara vid kolintrroduktionen. Det är en fråga för regeringen och berörda statliga myndigheter att beakta detta vid prövning av koleldade anläggningar enligt gällande lagstiftning. Med hänsyn till den betydelse som den närmare utformningen av miljöskyddskraven har för möjligheterna att introducera kol, har emellertid regeringen ansett att riksdagen bör informeras om de riktlinjer som härvidlag bör gälla.

Vid eldningsanläggningar med stor effekt och med lång eller medellång drifttid bör en gräns läggas fast för högsta tillåtna utsläppsmängd av svavel. En eldningsanläggning bör tillåtas släppa ut högst 2 100 ton svavel per år vid en för en längre tidsperiod genomsnittlig drifttid. Beräknas utsläppen bli större bör rökgasavsvavling installeras eller andra åtgärder vidtas så att utsläppsmängderna inte överstiger 2 100 ton per år. Anläggningsinnehavaren har därmed möjlighet att välja den metod som är lämpligast i det enskilda fallet.

Vid nya anläggningar med en bränsloeffekt över ca 150 MW bör, där så är lämpligt, mark reserveras för anläggning för avsvavling av rökgaserna och andra förberedande åtgärder vidtas.

Vid mindre anläggningar bör användning av kol med låg svavelhalt eftersträvas. Gällande bestämmelser innebär att endast kol med en svavelhalt på högst 0,8 % får användas i södra och mellersta Sverige. Fr. o. m. den 1 oktober 1984 gäller detta krav hela landet.

Senast år 1983 bör regeringen enligt propositionen återkomma till riksdagen med redovisning för när ett generellt krav på ett kol med en genomsnittlig svavelhalt på högst 0,6 % skall kunna införas i Sverige. Som riktpunkt för skärpningen anges att den bör träda i kraft senast under år 1988. Då bör också gränsen för högsta tillåtna utsläpp av svavel från eldningsanläggningar sänkas till 1 600 ton per år. Miljökäl talar för att kraven behöver skärpas ytterligare under 1990-talet. I propositionen framhålls att krav på effektiva skyddsåtgärder vid koleldning, såsom softavskiljare för att minska tungmetallutsläppen och förbränningstekniska åtgärder för att minska kväveoxidutsläppen, bör fastställas vid sedvanlig prövning enligt gällande lagstiftning av tillkommande koleldade anläggningar.

I propositionen föreslår regeringen vidare en lag om eldningsanläggningar för fast bränsle. Enligt detta förslag skall anläggningsinnehavaren då det gäller större eldningsanläggningar före val av fast bränsle samråda med den myndighet som regeringen bestämmer. Myndigheten avses därvid verka för att inhemskt bränsle används före kol om det icke framstår som olämpligt av ekonomiska eller andra skäl.

Enligt propositionen är det under 1980-talet inte aktuellt att ta något kolkondenskraftverk i drift.

I propositionen framhålls vidare att kolförbränning i likhet med oljeförbränning medför utsläpp av luftföroreningar som koldioxid, kväveoxider, svaveldioxid, tungmetaller och ofullständigt förbrända s. k. polyaromatiska kolväten. Problemen med utsläpp av kvicksilver och kadmium är allvarigare vid kolförbränning. Utsläppen av vanadin och nickel är å andra sidan större vid oljeförbränning. Någon avgörande skillnad mellan kol och olja existerar inte i dessa avseenden.

Förbränning av biomassa ger liksom förbränning av kol utsläpp av kväveoxider, tungmetaller och ofullständigt förbrända kolväten. Däremot är utsläppen av svavel obetydliga. Torv är ett bränsle av samma karaktär som kol.

Principiellt skiljer sig kolets miljöeffekter inte från andra fossila bränslen. Ändå bör man söka minska de miljöproblem som är förknippade med kolanvändning, i första hand svavelemissionerna. Sverige har ratificerat den inom FN:s ekonomiska kommission för Europa (ECE) framförhandlade konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar.

I flera motioner betonas att vi i Sverige bör gripa tillfället att genomföra en förbättring av miljöskyddet i samband med att oljan ersätts av andra energikällor och koleldning åter introduceras. Enligt motion 1976 bör regeringen snarast presentera en plan för hur fördelningen mellan t. ex. kol och inhemska bränslen skall göras konkret. Av planen bör även framgå var, i vilken mängd och hur kolet bör användas. Likaså bör där redovisas de samlade miljöeffekterna av den kolintroduktion som föreslås i propositionen.

Mot bakgrund av angelägenheten att motverka de risker för miljön som för landet totalt är förknippade med förbränningen av kol är det enligt motionen nödvändigt med en samlad bedömning av alla ansökningar om koleldade anläggningar. Denna samlade bedömning bör göras av regeringen genom att en särskild tillståndslag införs. Samma yrkande återfinns i motion 1379. Lagstiftningen bör enligt motion 1976 också förändras så att statsmakterna får möjlighet att pröva kommunala planer för introduktion av kol och inhemska bränslen. En sådan ordning skulle enligt motionen stimulera till utnyttjande av nya alternativ i den kommunala energiplaneringen. Kommunala planer för utnyttjande av flis och skogsavfall i värmeanläggningar bör prövas mot länsvisa inventeringar av tillgången på skogsråvara som inte behövs för skogsindustrin.

I motion 1976 avvisas vidare regeringens förslag om högsta tillåtna svavelutsläpp. Regeringens förslag innebär enligt motionärerna en kraftig försämring i jämförelse med naturvårdsverkets uppfattning och den praxis som redan har börjat tillämpas. Yrkanden av likartat slag framläggs i motionerna 1967, 1975 och 1999.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning, att Sverige måste minska

sitt beroende av oljan. På sikt bör en successivt allt större del av oljan ersättas med inhemska, förnybara och miljövänliga energikällor. Under överskådlig tid kommer dock kol att svara för en viktig del av energiförsörjningen. Utskottet erinrar i detta sammanhang om att kärnkraften enligt riksdagens beslut efter folkomröstningen 1980 kan förutsättas minska kring sekelskiftet för att år 2010 vara helt avvecklad. Utskottet tillstyrker regeringens förslag om en försiktig kolintroduktion. Utskottet fäster avgörande vikt vid att förbättringar samtidigt genomförs för att skydda och bevara vår miljö. Enligt utskottets uppfattning är de riktlinjer som föreslagits i propositionen för det närmaste decenniets utveckling godtagbara och ägnade att utgöra grunden för en lämpligt avvägd oljeersättning med kol. Utskottet finner även att den prövning som sker enligt gällande lagstiftning av tillkommande koleldade anläggningar erbjuder tillräckliga möjligheter till en från miljösynpunkt önskvärd planering för utbyggnaden av kolanläggningar. Någon särskild plan härutöver, såsom föreslagits i motion 1976, torde ej erfordras. Som tidigare nämnts har vidare regeringen i propositionen föreslagit en ny lag om eldning av fasta bränslen. Det samrådsförfarande som enligt propositionen skall föregå val av fast bränsle är enligt utskottets uppfattning i allt väsentligt ägnat att tillfredsställa syftet med motionskravet om prövning av kommunala planer för introduktion av kol och fasta bränslen.

Naturvårdsverkets krav på en begränsning av svavelutsläppen från koleldade anläggningar åberopas, som nämnts, i flera motioner. Enligt vad utskottet inhämtat har naturvårdsverket i yttranden över koncessionsansökningar krävt att utsläppen av svaveldioxid för nya större koleldade anläggningar begränsas så att de motsvarar en svavelhalt i kolen på 0,35 % (0,10 gram svavel per MJ tillfört bränsle). Utskottet finner det i och för sig angeläget att dessa krav utgör riktmärket för den utsläppsmängd som i framtiden bör tolereras. Som särskilt påpekas i propositionen är försurnings-effekterna svårare i Sverige än i flertalet andra länder på grund av den låga naturliga kalkhalten i naturen. På kort och medellång sikt synes emellertid de gränser för svavelutsläppen som satts upp som riktmärke i propositionen innebära en rimlig målsättning. Det innebär att svavelutsläppen senast år 1988 generellt bör ha nedbringats till en genomsnittlig nivå som motsvarar en svavelhalt i kolet av högst 0,6 %. Gränsen för högsta tillåtna utsläpp från en och samma anläggning kommer samtidigt att sänkas till 1 600 ton svavel per år. I sammanhanget bör beaktas att vi i Sverige ännu har liten erfarenhet och kunskap inom kolområdet och att vi har ett klimat som kräver särskilda åtgärder vid kolanvändningen. Dessa förhållanden gör det, vilket också påpekas i propositionen, motiverat att genomföra en successiv teknikutveckling och skärpning av miljövårdskraven vid koleldning i landet. Utskottet utgår dock ifrån att regeringen låter undersöka förutsättningarna för en snabbare skärpning av miljövårdskraven.

I motion 1975 framhålls att förvaringen av avfall från koleldade anläggningar kommer att kräva betydande markarealer som förfular

landskapsbilden och som riskerar hota grundvattnet genom att tungmetaller m. fl. föroreningar löses ut i regnvattnet. Utskottet konstaterar i detta sammanhang att prövningen av koncessionsärenden enligt miljöskyddslagen även innefattar avfallets miljöstörningar. Någon ytterligare prövning är enligt utskottets mening inte behövlig.

Med hänvisning till det anförda vill utskottet för sin del förorda att regeringens förslag om kolintroduktion i miljöskyddshänseende tillstyrks samt att motionerna 1975 yrkande 1 och 2, 1976 yrkandena 12–15, 1967, 1999 yrkande 9 och 1379 yrkande 5 avstyrks.

Enligt motion 1975 är det alarmerande att Sydkraft nu vill lokalisera ett kolkondenskraftverk till Karlshamn. Utskottet har i detta sammanhang uppmärksammat att naturvårdsverket i sin studie Lokalisering av kolkondenskraftverk funnit att sådana anläggningar med nuvarande reningsteknik endast bör kunna lokaliseras till Skåne eller norra Uppland där jordarna är kalkrika och buffertkapaciteten är förhållandevis god. Som framgår av den tidigare redogörelsen för propositionen är det inte aktuellt att ta något kolkondenskraftverk i drift under 1980-talet. Med hänsyn till de miljörisker, bl. a. i försurningshänseende, som är förknippade med kolkondenskraftverk, anser utskottet inte att sådana anläggningar bör planeras. Ett uttalande av denna innebörd bör enligt utskottets uppfattning ges regeringen till känna.

Enligt motion 1977 saknas i propositionen ett konsekvent åtgärdsprogram mot andra luftföroreningar från eldningsanläggningar än svavelutsläpp. Icke minst borde utsläppen av koldioxid och de globala aspekterna därav ha behandlats ingående. Utskottet vill med anledning av motionen erinra om att Sverige ratificerat ECE-konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar (se JoU 1980/81:13). Jordbruksministern har vidare meddelat sin avsikt att besöka flera av de i detta avseende viktiga europeiska länderna under det närmaste året för att dryfta bilaterala frågor i anslutning till konventionen. Utskottet utgår från att han i detta sammanhang även tar upp frågor som omnämns i motionen. Under angivna förhållanden synes motionens syfte bli tillgodosett. Motionen bör därför enligt utskottets mening inte föranleda någon ytterligare riksdagens åtgärd.

Ersättning av olja med inhemska bränslen

Enligt propositionen skall utvecklingen successivt inriktas mot ett energisystem som i huvudsak baseras på varaktiga, helst inhemska och förnybara energikällor med minsta möjliga miljöpåverkan. Av de inhemska bränslena är det främst skogsavfall och torv som kan ge betydande bidrag till vår energiförsörjning före år 1990. För andra inhemska bränslen som odlad energiskog återstår ett utvecklings- och utvärderingsprogram innan säkrare bedömningar kan göras om möjliga bidrag till energiförsörjningen.

Enligt propositionen beräknas den årliga volymen av *skogsenergi* i form av kvarlämnade träd och trädrester från olika typer av avverkningar och

skogsvårdsåtgärder inkl. det s. k. lövvirkesöverskottet ha ett bränslevärde motsvarande ca 8–9 miljoner ton olja. Den potentiellt uttagbara volymen reduceras dock av olika restriktioner som hänsyn till miljöskydd och naturvård, ekologiska, tekniska och ekonomiska begränsningar m. m.

I dag beräknas användningen av skogsenergi uppgå till 3–7 TWh per år främst i form av helved och flis i småhus. Enligt propositionen bör det år 1990 utnyttjas 25–30 TWh skogsenergi. Efter år 1990 skall det vara möjligt att ytterligare öka användningen av skogsenergi.

I propositionen framhålls att *torv* ger mindre svavelutsläpp än kol- och oljeeldning. Det är av stor betydelse att miljöproblemen i samband med torvutvinning och förbränning kan lösas på ett acceptabelt sätt. Det är nödvändigt att få en bred erfarenhet av torv i skilda miljöer. Särskilda insatser måste vidtas för att få betydligt fler projekt till stånd i Syd- och Mellansverige. Vattenfallsverket bör utreda förutsättningarna. I propositionen framhålls vidare att miljö- och markanvändningsproblemen behöver studeras ingående. Det är angeläget med ett brett upplagt forsknings- och utvecklingsarbete samt försöksverksamhet rörande konsekvenserna av ett ökat torvutnyttjande. Sådana studier pågår f. n. inom ramen för bl. a. energiforskningsprogrammet.

Det är också viktigt att sådana studier utförs i samband med de torvutvinningsprojekt som kommer att genomföras under de närmaste åren. I detta sammanhang nämns också ett uppdrag att från naturvårdssynpunkt inventera landets våtmarker som regeringen år 1977 har givit naturvårdsverket. Inventeringen syftar till att ge en mer detaljerad kunskap om våtmarkerna, deras naturvärden och betydelse. Genom de studier och den inventeringsverksamhet som nu bedrivs bör successivt ett bättre underlag för bedömningar av olika våtmarkers skyddsvärde kunna tas fram.

Vad gäller koncessionsplikten för torvbrytning anförs bl. a. följande i propositionen.

För torvbrytning i syfte att utvinna energi krävs koncession enligt lagen (1974:890) om vissa mineralfyndigheter. Koncessionsplikten ger möjlighet att styra brytningen av brännertorv bl. a. i syfte att reducera skadeverkningarna från naturvårds- och miljösynpunkt.

Utöver koncession krävs också täktillstånd enligt naturvårdslagen (1964:822). Sådana tillstånd beviljas av länsstyrelserna. Denna reglering är relativt detaljerad och tar i första hand sikte på landskaps- och naturvården.

Antalet koncessionsansökningar har under det senaste året ökat mycket kraftigt. I syfte att undanröja och lokalisera onödiga hinder för en torvintroduktion föreslog OED:s torvgrupp våren 1980 ett antal åtgärder bl. a. för att förenkla tillståndsgivningen, framför allt på industriverket. Samtliga dessa förslag har nu genomförts och haft till effekt att handläggningstiden för ärendena minskat kraftigt. Det finns dock ytterligare möjligheter att förenkla tillståndsgivningen, bl. a. genom att låta en och

samma myndighet fatta beslut enligt både minerallagen och naturvårdslagen. Cheferna för jordbruks-, kommun- och industridepartementen avser inom kort att föreslå regeringen att länsstyrelsen fr. o. m. den 1 juli 1982 blir beslutande myndighet för både undersöknings- och bearbetningskoncession i fråga om torv. Med hänsyn till de betydande ingrepp i miljön som kan förorsakas av torvtäkt bör statens naturvårdsverk få rätt att fullfölja talan mot beslut om bearbetningskoncessioner till regeringen, framhåller föredragande statsrådet.

I fråga om *energiskogar och övriga inhemska bränslen* framhålls bl. a. följande i propositionen.

På längre sikt kan odlad energiskog komma att erbjuda betydande möjligheter att ersätta olja. Hur stort energibidraget kan bli och när det kan förverkligas är dock f. n. mycket osäkert. Inte heller är det enligt propositionen möjligt att f. n. göra en närmare uppskattning av hur stora kvantiteter andra energiråvaror som kan produceras inom jordbruket, nämligen i första hand halm samt vidare olika energigrödor och vass. Bl. a. det utredningsarbete som f. n. bedrivs på uppdrag av nämnden för energiproduktionsforskning (NE) kommer tillsammans med successiv introduktion i liten skala att ge säkrare underlag för bedömningen av dessa frågor.

I två motioner diskuteras regeringens beräkningar, att det skall bli möjligt att fram till år 1990 öka energianvändningen av *skogsavfall* m. m. från 7 TWh till 25 à 30 TWh. Enligt motion 1976 kommer en sådan stegring att öka svårigheterna att förse skogsindustrin med nödvändig råvara. Regeringen bör därför utan dröjsmål vidta åtgärder för att skapa garantier mot att nödvändiga skogsråvaror till skogsindustrin används för energiändamål. Ett likartat yrkande återfinns i motion 1975.

Utskottet får med anledning av dessa motioner framhålla viktén av att den skogsråvara som behövs för industrin utnyttjas för förädling i denna. I princip bör endast skogsavfall och annan ved som inte på ekonomiskt tillfredsställande sätt kan tillgodogöras av industrin utnyttjas som bränsle för energiutvinning. Som nämnts i det föregående har i propositionen föreslagits att ett samrådsförfarande skall föregå val av bränsle enligt lagförslaget om eldning med fasta bränslen. I propositionen föreslås även att kommunerna skall åläggas upprätta energiplaner för sina åtgärder att minska oljeberoendet. Med ledning av dessa planeringsinstrument bör det enligt utskottets mening bli möjligt att i tillfredsställande grad styra utvecklingen så att målet för energiutvinningen ur skogen nås utan att skogsindustrins behov eftersätts. Motionerna 1975 yrkande 6, och 1976 yrkandena 1 och 2 påkallar därför ingen ytterligare åtgärd från riksdagens sida. De avstyrks således.

Ett flertal motioner behandlar problem med utnyttjande av *torv som bränsle*. Enligt motion 791 finns det många frågeställningar kring miljöproblemen som måste besvaras innan torven kan ge något väsentligt bidrag till

Sveriges energiförsörjning. I motionen nämns bl. a. osäkerhet om torvbrytningens inverkan på grundvattennivån, försurningsrisken, påverkan på växt- och djurliv samt problemen med rökgasrening vid förbränningen. I motion 473 framhålls att det nyväckta intresset för torv som bränsle föranlett en lång rad koncessionsansökningar från bl. a. storföretag, vilket medför en risk för att samhällets och kommunernas framtida behov skall bli en andrahandsfråga. Enligt motion 1975 bör regeringen fastställa normer för rökgasrening vid torveldade anläggningar. Enligt motion 1999 bör en infrastruktur för torvhantering byggas upp.

Frågan om koncessionsplikt för täkt av torv för energiändamål diskuteras i ett flertal motioner. Enligt motionärerna är de administrativa omgångarna för erhållande av koncession alltför omständliga och omöjliggör praktiskt taget för enskilda smärre jordägare att erhålla koncession. Möjligheten av att avskaffa koncessionsprövning för torv enligt minerallagen diskuteras. I motionerna 478 och 791 begärs lagändring i syfte att åstadkomma en smidigare hantering av torvärendena. Enligt motion 1411 saknas bärande skäl att bibehålla torv inom kretsen koncessionspliktiga ämnen i minerallagen.

I motion 1389 framläggs förslag om att underlätta för mindre jordägare att själva få rätt att bryta torv för energiändamål.

Utskottet anser att torv utgör en väsentlig nationell tillgång när det gäller att finna alternativ till olja som bränsle.

Från miljösynpunkt får en snabb expansion av torvanvändning konsekvenser, både från landskapsbildssynpunkt och genom inverkan på ekosystemet. Torvbränningens påverkan på miljön är i vissa fall densamma som sker vid förbränning av fossila bränslen och biomassa. Torven ger dock ett avsevärt lägre svaveldioxidutsläpp än olja och kol. Enligt vad utskottet inhämtat kommer naturvårdsverket inom kort att föreslå provisoriska riktlinjer för eldning med fasta bränslen.

Enligt utskottets mening är det synnerligen angeläget att det forsknings- och utvecklingsarbete som pågår och som redovisas i propositionen snabbt förs vidare i försöksanläggningar och därigenom kan läggas till grund för ianspråktagande av torv som energikälla. Utskottet finner även angeläget att naturvårdsverkets inventering av våtmarker fullt ut beaktas vid de kommande ställningstagandena beträffande torvutvinning.

När det gäller tillståndsgivningen för att bryta torv, redovisas i propositionen att cheferna för jordbruks-, kommun- och industridepartementen inom kort avser att föreslå regeringen att länsstyrelserna fr. o. m. 1 juli 1982 blir beslutande myndighet för både undersöknings- och bearbetningskoncession i fråga om torv. Med hänsyn till de betydande ingreppen i miljön som kan förorsakas av torvtäkt bör statens naturvårdsverk få rätt att fullfölja talan mot beslut om bearbetningskoncessioner till regeringen.

Det är enligt utskottets uppfattning viktigt att man på detta sätt förenklar administrationen kring nyttjande av torvtäkter. Krav på en sådan utveckling

har rests i flera motioner. Dessa tar dessutom upp frågan om ägare till mindre torvtäkter har möjlighet att få behålla sina torvtäkter om koncession söks på området. Regeringen uttalar i detta sammanhang i propositionen att om konkurrens till husbehovstakt uppstår skall man kunna göra undantag för husbehovstakt, eller kan särskilt avtal träffas mellan intressenterna. Frågan om hur regeringen bäst skall kunna stimulera bl. a. småskaliga lokala engagemang i torvbrytning utreds f. n. inom regeringskansliet.

Enligt utskottets mening borde i första hand de mindre torvtäkterna undantas från koncession enligt minerallagen och endast bedömas med hänsyn till naturvårdslagen och på det sättet tillföras markägaren. Utskottet förutsätter att dessa synpunkter beaktas i samband med de överväganden inom regeringen rörande tillståndsgivningen som nyss redovisats.

Vad utskottet här anfört om beaktande av naturvårdsintresset och förenklad administration av koncessionsförfarandet bör i stor utsträckning kunna tillgodose syftet med motionerna 473, 478, 791 yrkande 2, 1037, 1389, 1411 yrkande 1, 1975 yrkande 4 och 1991 yrkande 13. Motionerna synes därför ej böra föranleda någon ytterligare riksdagens åtgärd.

I tre motioner framläggs förslag om hur *halm, vass och andra förnybara energikällor* kan nyttiggöras för energiändamål. I motion 1992 framhålls att användningen av dessa inhemska energikällor försvåras genom att de har stor volym, begränsad lagringsbarhet etc. Dessa olägenheter kan enligt motionen undvikas om dylikt bränsle sammanpressas till s. k. pellets. Man skulle därigenom få ett enhetligt bränsle som med fördel kan standardiseras. Genom lämpligt val av energiväxter kan man enligt motion 1991 få en proteinproduktion i form av pellets av löv och bark för i första hand kreatursfoder och efter raffinering även för människoföda. Samma fabriker som föreslås i den ovan nämnda motion 1992 bör enligt motionärerna svara för tillverkningen av proteinpellets. I motion 1989 föreslås att en organisation får i uppdrag att arbeta för utvecklingen av olika inhemska energislag i en region som Mälardalen.

Av propositionen framgår som tidigare redovisats att nämnden för energiproduktionsforskning, NE, initierat ett utredningsarbete för att få fram konkreta projekt för utnyttjande av inhemska råvaror som bränsle. I NE:s betänkande Biopellets (NE 1980:17) framhålls att all slags biomassa (ex. torv, skogsavfall, energiskog, halm, vass, energigräs och andra energigrödor) går att pelletera. Enligt rapporten torde förutsättningar snart föreligga för att bränslepellets skall kunna introduceras kommersiellt.

Utskottet finner, som inledningsvis anförts, det angeläget att efter hand en allt större del av olja ersätts med inhemska, förnybara energikällor. Det är därvid av vikt att möjligheterna till odling av energiskog och andra inhemska energigrödor liksom deras omvandling till lätthanterligt bränsle främjas. Odling av energiskog bör i avvaktan på forskning och resultat av pågående försöksverksamhet bedrivas med stor försiktighet. Vunna forskningsresultat

beträffande de odlade energikällornas miljöverkningar och eventuella intrång på marker som tidigare utnyttjats i jordbruk eller skogsbruk bör sålunda beaktas. Utskottet utgår från att de vunna forskningsresultaten följs upp i försöksanläggningar. Under dessa omständigheter synes motionerna 1989, 1991 och 1992 inte böra föranleda någon riksdagens ytterligare åtgärd.

Introduktion av alternativa drivmedel ur inhemska råvaror

Enligt propositionen har någon omfattande användning av etanol inte kommit till stånd f. n. beroende på de höga kostnader som tycks vara förenade med framställningen. Emellertid kan etanol tidigare än metanol tillverkas av förnybara råvaror. Det är angeläget att ett fortsatt utvecklingsarbete bedrivs inom detta område bl. a. med hänsyn till att prisrelationerna kan ändras framöver.

Enligt propositionen har *etanol* f. n. de bästa förutsättningarna för produktion ur inhemska råvaror. I propositionen redovisas etanolutredningens behandling av de tekniska och ekonomiska förutsättningarna för etanolproduktion ur sockerbetor och andra produkter. Enligt propositionen kan det vara motiverat att uppföra en prototyp- och demonstrationsanläggning för framställning av etanol, ”om den teknik som skall användas bedöms kunna medföra väsentliga minskningar av kostnaderna, så att produktionen på sikt blir lönsam”. Enligt propositionen är härvid det s. k. Skaraborgsprojektet av stort intresse. Etanolutredningen har studerat möjligheterna att bygga om det nedläggningshotade sockerbruket i Karpalund för etanolproduktion.

På längre sikt kan det enligt propositionen finnas möjlighet att framställa *metanol* ur inhemska råvaror. Under senare tid har möjligheterna till metanolframställning ur syntetgas framställda genom förgasning av ved och torv utretts. Ett förslag från Ranstads Skiffer AB att utnyttja alunskifferns kerogeninnehåll i en förgasningsprocess för t. ex. metanolproduktion redovisas även i propositionen.

Förslag om introduktion av alternativa drivmedel baserade på inhemska råvaror lämnas i några motioner. Enligt motion 807 kan de tendenser som tyder på att lantbruket i dag nått produktionstaket bäst mötas med att resurser överförs till annan produktion. En drivmedelsproduktion baserad på lantbrukets produkter kan leda till en jämnare produktion och därmed ge möjlighet till en mer långsiktig planering av den svenska jordbrukspolitiken, framhåller motionärerna. I ett antal andra motioner, bl. a. motionerna 232, 1034, 1395 och 1979 föreslås utbyggnad av en motoralkoholproduktion baserad på inhemska energikällor och med olika lokaliseringsförslag.

Utskottet vill framhålla att det är angeläget att vi i Sverige fullföljer ett utvecklingsprogram för att på grundval av inhemska råvaror få fram ett

motorbränsle med ringa miljöpåverkan och till ett pris som kan konkurrera med bensinen. Utskottet har inte funnit skäl att i detta sammanhang ta ställning till de olika förslag om metoder och lokalisering av skilda slags utvecklingsprojekt som omnämns i propositionen och motionerna.

Forskning och utveckling

Enligt propositionen bör forskning och utveckling kring miljö-, hälso- och säkerhetsfrågor samt utveckling av ny emissionsbegränsande teknik m. m. inom energiområdet ingå som en integrerad del av satsningarna inom energiforskningsprogrammet i de fall ansvaret härför inte faller inom t. ex. tillsynsmyndigheternas verksamhetsområden. Ett nära samråd är nödvändigt mellan de ansvariga organen för energiforskningsprogrammet och bl. a. statens naturvårdsverk. Under den närmaste treårsperioden förutses att 75 milj. kr. anslås till insatser rörande kol som energiråvara. Arbetet kommer därvid att koncentreras på bränsleförädling, förbränning i virvelbädd och miljöskyddsteknik.

Enligt motion 1998 är propositionen helt otillfredsställande i den del som rör behandlingen av de hälso- och miljöproblem som kan antas uppstå vid användningen av kol som bränsle. I motionen erinras om att riksdagen 1979 begärde en plan för en utbyggnad av naturvårdsverkets resurser.

Med anledning av motioner till 1978/79 års riksmöte begärde riksdagen att en plan utarbetas rörande en långsiktig uppbyggnad av naturvårdsverkets resurser för bl. a. metodutveckling, tillståndsgivning och kontroll av de hälso- och miljöeffekter som utsläpp av föroreningar från olika bränslen, främst kol, ger upphov till (JoU 1978/79:34). Enligt vad utskottet inhämtat har numera en viss förstärkning ägt rum av naturvårdsverkets resurser på detta område, dels genom inrättande av en ny tjänst, dels genom ökade forskningsanslag från NE. På sikt föreligger inom naturvårdsverket även planer på att överföra resurser från vattenvårdsforskningen till luftvårdsforskningen. Med hänsyn till vad sålunda anförts bör motionen enligt utskottets mening inte föranleda någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Övrigt

Enligt propositionen har Ranstads Skiffer AB (RSA) beslutat upprätta en plan för avveckling av projektarbete och beredskapshållning i Ranstad sedan det visat sig att ekonomiska förutsättningar för en kommersiell uranutvinning i Ranstad inte föreligger. Med hänvisning härtill framhålls i två motioner att Ranstadsverket innehar stora arealer jordbruks- och skogsmark. För att dessa skall bli brukade på ett rationellt sätt bör de enligt motionerna 795 och 1988 överföras till aktiva brukare.

Utskottet har vid kontakt med Ranstads Skiffer AB erhållit upplysningen

att någon försäljning av bolagets mark inte är aktuell f. n. Bolagets skogsinnehav förvaltas av en särskild förvaltare. Jordbruksmarken är utarrenderad till olika jordbrukare. Under sådana omständigheter synes den i motionerna väckta frågan sakna aktualitet. Skulle den brukbara marken utbjudas till försäljning är det enligt utskottets uppfattning naturligt att marken genom lantbruksnämndens förmedling överläts till aktiva brukare. Någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida synes mot angiven bakgrund inte motiverad med anledning av motionerna.

Propositionen och motionerna har i av utskottet behandlade delar i övrigt inte föranlett något särskilt uttalande av utskottet.

Stockholm den 9 april 1981

På jordbruksutskottets vägnar
EINAR LARSSON

Närvarande: Einar Larsson (c), Svante Lundkvist (s), Arne Andersson i Ljung (m), Maj Britt Theorin (s), Börje Stensson (fp), Grethe Lundblad (s), Hans Wachtmeister (m), Filip Johansson (c), Åke Wictorsson* (s), Gunnar Olsson (s), Håkan Strömberg (s), Esse Petersson (fp), Lennart Brunander (c), Jan Fransson (s) och Arne Svensson (m).

* Ej närvarande vid yttrandets justering.

Avvikande meningar

1. Svante Lundkvist, Sven Lindberg, Åke Wictorsson, Gunnar Olsson, Håkan Strömberg, Martin Segerstedt och Ulla Britt Åbark (alla s) har avgivit avvikande mening i följande frågor.

a. beträffande kolintroduktionens miljöaspekter

Den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Utskottet instämmer" och på s. 8 slutar med "yrkande 5 avstyrks" borde ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att det kraftiga oljeberoendet måste minskas. På sikt bör inhemska, förnybara och miljövänliga energikällor utgöra grunden för vårt energisystem. Utskottet erinrar i detta sammanhang om att kärnkraften enligt riksdagens beslut efter folkomröstningen 1980 kan förutsättas minska kring sekelskiftet för att år 2010 vara helt avvecklade. Resultatet av kärnkraftsomröstningen innebär att vi inte behöver utnyttja kolet i vår energiförsörjning på sätt som hade blivit nödvändigt om kärnkraften hade snabbavvecklats.

Utskottet har grundinställningen att kol som energikälla bör undvikas så länge inte ny och från miljösynpunkt bättre teknik finns tillgänglig. Utsläppen av svavelföreningar, tungmetaller, kväveoxider, cancerframkallande kolväten, klimatpåverkande koldioxid och produktionen av stora volymer giftig aska innebär stora risker för människors hälsa och miljö. Därför bör den introduktion av kol som regeringen föreslår för att i viss utsträckning ersätta olja ske med stor försiktighet.

F. n. pågår förberedelser för en omfattande kolintroduktion i kommuner och industrier. Om marknadskrafterna släpps fria kommer kolet att tränga undan möjligheterna att utveckla inhemska förnybara alternativ.

Mot bakgrund av angelägenheten att motverka de risker för miljön som för landet totalt är förknippade med förbränningen av kol, är det enligt utskottets mening nödvändigt med en samlad bedömning av alla ansökningar om koleldade anläggningar.

Utskottet finner att regeringen, som föreslås i motion 1976, snarast bör presentera en plan för hur fördelningen mellan t. ex. kol och inhemska bränslen skall göras för att ersätta oljan. Av planen bör också framgå storleken och lokaliseringen av de koleldade anläggningarna, liksom även av de samlade miljöeffekterna av den kolintroduktion som föreslås i propositionen.

Den samlade bedömningen bör göras av regeringen och utgå från den ovan skisserade planen. Det är principiellt felaktigt att beslutanderätten splittras på olika myndigheter i dessa frågor. Risken finns att olika praxis tillämpas.

Riksdagen bör därför hos regeringen begära sådana förändringar av lagstiftningen att den i motion 1976 förordade samlade bedömningen av ansökningarna kan göras av regeringen.

Naturvårdsverkets krav på en begränsning av svavelutsläppen från koleldade anläggningar återopas i flera motioner. Enligt vad utskottet inhämtat har naturvårdsverket i yttranden över koncessionsansökningar krävt att utsläppen av svaveldioxid för nya större koleldade anläggningar skall begränsas så att de motsvarar en svavelhalt i kolet på 0,35 % (0,10 gram svavel per MJ tillfört bränsle).

Regeringens i propositionen presenterade förslag innebär en kraftig försämring i jämförelse med naturvårdsverkets uppfattning och den praxis som redan har börjat tillämpas. Utskottet finner därför regeringens förslag otillräckliga. De uppfyller inte de krav som bör ställas på en kolpolitik som slår vakt om hälsa och miljö.

Utskottet finner det därför angeläget att riksdagen begär hos regeringen att den, i samband med att en plan för kolintroduktionen presenteras, också framlägger skärpta bestämmelser beträffande miljökraven vid kolanläggningar. I avvaktan på sådana förslag bör regeringen och myndigheterna tillämpa den mer skärpta praxis som redovisats i motion 1976.

I motion 1975 framhålls att förvaringen av avfall från koleldade anläggningar kommer att kräva betydande markarealer som förfular landskapsbilden och som riskerar hota grundvattnet genom att tungmetaller med flera föroreningar löses ut i regnvattnet. Enligt utskottets mening bör regeringen låta kartlägga möjliga deponeringsplatser för kolavfall. Forskningsinsatser bör frigöras för att utröna i vilken mån detta avfall kan nyttiggöras.

Enligt utskottets mening bör näringsutskottet föreslå riksdagen att bifalla motion 1976 yrkandena 12–15 samt som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet sålunda anfört i anledning av motionerna 1975 yrkandena 1 och 2, 1967, 1999 yrkande 9 och 1379 yrkande 5.

b. beträffande långväga gränsöverskridande luftföroreningar

Det stycke på s. 8 som börjar med "Enligt motion" och slutar med "riksdagens åtgärd" borde ha följande lydelse:

Enligt motion --- (lika med utskottet) --- behandlats ingående.

Utskottet får i detta sammanhang erinra om de krav riksdagen redan 1977 på utskottets förslag riktade till regeringen att omedelbart fullfölja det arbete på att träffa bilaterala avtal om begränsning av långväga luftföroreningar som hade påbörjats av den socialdemokratiska regeringen. Det är anmärkningsvärt att riksdagens uttalande inte förrän nu lett till aktivitet från regeringens sida.

Den av Sverige ratificerade ECE-konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar är enligt utskottets uppfattning så allmänt formulerad att en förbättring inte är att vänta, i vart fall på kortare sikt. Det är därför angeläget att regeringen nu efter detta långa dröjsmål aktivt verkar för att få till stånd bilaterala avtal med de länder i Europa som svarar för utsläpp av föroreningar vilka i hög grad bidrar till den fortlöpande försurningen av svenska vatten. Ett tillkännagivande av detta innehåll bör enligt utskottets mening riktas till regeringen.

c. beträffande skogsavfall

Det stycke på s. 10 som börjar med "Utskottet får" och slutar med "avstyrks således" borde ha följande lydelse:

Det är enligt utskottets mening ur såväl energiförsörjningssynpunkt som skogsvårdssynpunkt angeläget att skogsavfall som icke kan utnyttjas som råvara för skogsindustrin tillvaratas och utnyttjas som energiråvara.

Det finns emellertid enligt utskottets mening en betydande risk för att en oplanerad utbyggnad av anläggningar för att utnyttja skogsavfall som energiråvara kan komma att inkräkta på skogsindustrins råvaruförsörjning till men för sysselsättning och samhällsekonomi.

Utskottet som i olika sammanhang har att ta ställning till frågor som gäller

hushållning med skog och skogsråvara finner det därför angeläget att riksdagen av regeringen begär en tillfredsställande ordning för prövning av anläggningar som skall eldas med flis och skogsavfall.

Utskottet förordar att det omedelbart införs regler som kan grunda en tillståndsprövning av eldningsanläggningar för skogsråvara. Endast skogsavfall m. m. som inte kan användas för industriellt ändamål skall få användas. Tillståndsprövningen skall ske hos regeringen enligt 136 a § byggnadslagen och vara obligatorisk när det gäller anläggningar som förbrukar minst en mängd som motsvarar 10 000 m³ rundvirke fast mått under bark. När det gäller mindre anläggningar – t. ex. kommunala anläggningar och gemensamma värmecentraler som inte avser endast enstaka hus – skall tillståndsprövningen ske hos länsstyrelsen. Prövningen får i samtliga fall utgå från länsvisa inventeringar av tillgången på skogsråvara som inte behövs för skogsindustrin.

Regeringen bör utan dröjsmål vidta dessa åtgärder för att ställa garantier för att för skogsindustrin nödvändiga skogsråvaror inte används för energiändamål.

Enligt utskottets mening bör i anledning av motion 1976 ett tillkännagivande av denna innebörd riktas till regeringen.

d. beträffande torvexploaterings miljöaspekter

Det stycke som på s. 11 börjar med "Enligt utskottets mening" och på s. 12 slutar med "riksdagens åtgärd" borde ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning är de åtgärder som redovisas i propositionen om forskning och utvecklingsarbete kring torvhanteringen och om administrationen av koncessionsärenden inte tillfredsställande. Som framhålls i motionerna 791, 473 och 1975 har det snabbt uppkomna intresset för ökat ianspråktagande av våra torvresurser för energiändamål aktualiserat en rad nya problem, både i brytnings- och förbränningskedet.

Som påpekas i motionerna är miljöproblemen allvarliga och svåra att förutse. I brytningsskedet är det fråga om hur landskapsbilden kommer att påverkas. Men många andra frågeställningar måste också besvaras. Hur kommer t. ex. en brytning av torv i stor skala att påverka grundvattennivån i omgivande marker? Kan problem uppstå med vattenföringen i närliggande vattendrag? En annan viktig faktor i detta sammanhang är hur en eventuell torvbrytning kommer att påverka växt- och djurlivet.

Även i förbränningskedet uppstår det problem som emanerar ur det faktum att torven vid förbränningen i princip avger samma försurande ämnen som olja och kol, nämligen svaveldioxid och kväveoxider. Detta gör det angeläget att som yrkas i motion 1975 normer för rökgasrening vid eldning med torv utarbetas.

Problemen kring torvhanteringen är enligt utskottets uppfattning av så sammansatt art att de bör göras till föremål för en samlad översyn. Denna

översyn bör också innefatta den lagstiftning som reglerar torvbrytning. I avvaktan på en sådan översyn bör restriktivitet iakttas när det gäller att ge tillstånd till igångsättning av torvexploateringsprojekt. Det är dock av vikt att försöksanläggningar för brytning och förbränning av torv snabbt kommer till stånd så att erfarenheter kan vinnas för den fortsatta torvexploateringen.

Utskottet yrkar bifall till motion 1975 yrkande 4.

Vad utskottet i övrigt anfört i anledning av propositionen och motionerna 473, 478, 791 yrkande 2, 1037, 1389, 1411 yrkande 1 och 1991 yrkande 13 bör ges regeringen till känna.

e. Forskning och utveckling

Det stycke på s. 14 som börjar med "Med anledning" och slutar med "riksdagens sida" borde ha följande lydelse:

Med anledning --- (lika med utskottet) --- JoU 1978/79:34).

Någon sådan plan synes ännu icke ha lagts fram. Utskottet finner i likhet med motionärerna att regeringen snarast bör låta utarbета den plan rörande en långsiktig uppbyggnad av naturvårdsverkets resurser för dessa ändamål, som riksdagen begärde år 1979. Enligt utskottets mening bör näringsutskottet föreslå riksdagen att med anledning av motion 1998 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet sålunda anfört.

2. Arne Andersson, Hans Wachtmeister och Arne Svensson (alla m) har avgivit avvikande mening i följande fråga.

Eventuell aktualisering av kolkondenskraftverk

Den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med "Enligt motion 1975" och slutar med "regeringen till känna" borde ha följande lydelse:

Enligt motion 1975 är det alarmerande att Sydkraft nu vill lokalisera ett kolkondenskraftverk till Karlshamn. Det är enligt utskottets uppfattning angeläget att risken för miljöskador i samband med energiproduktionen minimeras så långt möjligt. För att begränsa svavelutsläppen anförts i propositionen att rökgasrening är nödvändig för kolkondenskraftverk om sådana skulle bli aktuella. Det ankommer på regeringen att inom ramen för gällande riktlinjer närmare bedöma lokaliseringsfrågorna.

3. Einar Larsson, Filip Johansson och Lennart Brunander (alla c) har avgivit avvikande mening i följande frågor.

a. beträffande odling av energiskog

Den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Utskottet finner" och på s. 13 slutar med "ytterligare åtgärd" borde ha följande lydelse:

Utskottet finner, som inledningsvis anförts, det angeläget att efter hand en

allt större del av oljan ersätts med inhemska förnybara energikällor. Det är därvid av vikt att möjligheterna till odling av energiskog och andra inhemska energigrödor liksom deras omvandling till lätthanterligt bränsle främjas. Då satsningen hittills varit mycket liten är det viktigt att fler odlingar kommer till stånd, så att ökade erfarenheter kan vinnas. Energiskogsodlingar kan utöver energi också i vissa fall ge ett tillskott till massaindustrin. En något större satsning på energiskogsodling skulle dessutom ge ett välbehövligt tillskott av arbetstillfällen. Utskottet utgår från att de forskningsresultat från odling av energigrödor och den konkurrens med annan markanvändning som kan finnas, beaktas vid anläggning av energiodling. Vunna forskningsresultat bör följas upp i försöksanläggningar. Enligt utskottets mening bör oljeersättningsfonden i förekommande fall ha möjlighet att lämna stöd till företag som bedöms intressanta från utvecklingssynpunkt.

b. beträffande introduktion av alternativa drivmedel

Den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Utskottet vill framhålla" och på s. 14 slutar med "och motionerna" borde ha följande lydelse:

Utskottet vill framhålla att det är angeläget att vi i Sverige fullföljer ett utvecklingsprogram för att på grundval av inhemska råvaror få fram ett motorbränsle med ringa miljöpåverkan och till ett pris som kan konkurrera med bensinen. Etanol synes därvid f. n. ha de bästa förutsättningarna som ett alternativt motorbränsle, eftersom teknik redan i dag finns tillgänglig för en produktion ur inhemska råvaror. Etanol kan dessutom användas i en lägre inblandning i bensin utan kostsamma omställningar i distributionssystem och fordon. Införandet av oblyad bensin underlättas vilket ur miljösynpunkt är ett framsteg. Med hänsyn till möjligheterna att på detta sätt uppnå en snabb oljeersättning i transportsektorn med hjälp av inhemska förnybara råvaror förordar utskottet en satsning på utveckling och införande av teknik för produktion av etanol.

4. Börje Stensson och Esse Petersson (båda fp) har avgivit avvikande mening i följande fråga.

Introduktion av alternativa drivmedel

Den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Utskottet vill framhålla" och på s. 14 slutar med "och motionerna" borde ha följande lydelse:

Utskottet vill framhålla att det är angeläget att vi i Sverige fullföljer ett utvecklingsprogram för att på grundval av inhemska råvaror få fram ett motorbränsle med ringa miljöpåverkan och till ett pris som kan konkurrera med bensinen. Etanol synes därvid f. n. ha goda förutsättningar som ett alternativt motorbränsle, eftersom teknik redan i dag finns tillgänglig för en

produktion ur inhemska råvaror. Etanol liksom även metanol kan användas i en lägre inblandning i bensin utan kostsamma omställningar i distributions-system och fordon. Införandet av oblyad bensin kommer därigenom att underlättas vilket ur miljösynpunkt är angeläget. Utskottet tar i detta sammanhang inte ställning till de olika förslag om metoder och lokalisering av skilda slags utvecklingsprojekt som omnämns i propositionen och motionerna.

